

50205205 : สาขาวิชาประวัติศาสตร์ศึกษา

คำสำคัญ : สนธิสัญญา/ฝรั่งเศส/ดัชต์

ชัชฌา วิรเกียรติสุนทร : สนธิสัญญาระหว่างสยามกับชาติตะวันตกในรัชกาลสมเด็จพระนารายณ์. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : ผศ.ดร.วราพร ภู่งศ์พันธุ์ และ รศ. ดร.ธีรวัฒน์ ป้อมเพชร. ๒๒๒ หน้า.

ในรัชกาลสมเด็จพระนารายณ์เป็นช่วงเวลาที่มิเอกสารขึ้นต้นอย่างหลากหลาย ทั้งเอกสารฝรั่งเศส เอกสารดัชต์ รวมไปถึงเอกสารสยาม แต่มีเอกสารอยู่ประเภทหนึ่ง ซึ่งตีพิมพ์อย่างแพร่หลายมาเป็นเวลานาน แต่ยังไม่มีการศึกษาอย่างเป็นระบบ นั่นคือ สนธิสัญญาระหว่างสยามกับชาติตะวันตก จากการศึกษาสาระสำคัญของเอกสารอย่างละเอียดแล้ว พบว่า แม้เอกสารฉบับนี้จะไม่มียุทธผลในทางปฏิบัตินัก เพราะราชสำนักมักจะละเลยที่จะปฏิบัติตามสนธิสัญญา หรือบางฉบับไม่อาจนำมาใช้ เพราะเกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองขึ้นใน ค.ศ. ๑๖๘๘ แต่ก็มีความสำคัญในฐานะหลักฐานสะท้อนภูมิหลังทางการเมือง ประกอบด้วยปัญหากระบวนการยุติธรรมและการศาลของสยาม ความขัดแย้งระหว่างสยามกับคู่สัญญา ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มขุนนาง และปัญหาการเมืองภายในและภายนอกของสยาม ด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วยภาวะการค้าที่ซบเซาลงบางช่วงในรัชกาลสมเด็จพระนารายณ์ ความพยายามคงผลประโยชน์ของบริษัทอินเดียตะวันออกของดัชต์ในกรุงสยามและรัฐในเอเชียตะวันออก และจุดเริ่มต้นของบริษัทอินเดียตะวันออกของฝรั่งเศสในตะวันออก ด้านสังคม ประกอบด้วยความขัดแย้งระหว่างบาทหลวงคณะมิสซังต่างประเทศกับบาทหลวงในระบบสิทธิอุปถัมภ์ ทศนคติของชาวสยามต่อคริสต์ศาสนา และทศนคติของชาวอาณานิคมเดอ โชมองต่อการเผยแพร่ศาสนาของคณะมิสซังต่างประเทศ และด้านการทูต ซึ่งบางเรื่องไม่ปรากฏในหลักฐานชั้นต้นฉบับอื่น

ภาควิชาประวัติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2553

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 1. .... 2. ....

50205205 : MAJOR : HISTORICAL STUDIES

KEY WORDS : TREATY/FRANCE/DUTCH

THISSANA WEERAKIETSOONTORN : TREATIES BETWEEN SIAM AND WESTERN COUNTRIES IN THE REIGN OF KING NARAI. THESIS ADVISORS: ASST. PROF. WORAPORN POOPONGPAN, Ph.D., AND ASSOC. PROF. DHIRAVAT NA POMBEJRA, Ph. D 222 pp.

During the reign of King Narai, there is a great variety of primary sources, especially in many languages: French, Dutch, and Siamese. Some are manuscripts, and others are publications. Treaties between Siam and Western nations constitute one type of important documents which have not been systematically studied yet. The study results show that these treaties had not been put into action because of many reasons. Firstly, Siam court did not follow the treaties. Secondly, some treaties were impractical. Lastly, there was the political change in 1688. In contrast, these treaties can be classified as essential historical sources in Ayutthaya period. Politically, these treaties can be studied in terms of political background, justice process, court, conflicts between Siam and other nations, fractions among aristocrats, domestic and international politics. Economically, these documents reflect a period of trade stagnation in Asia, interest protection of Vereenigde Oost-Indische Compagnie (VOC) in Siam and other nations in East Asia, and the roles of the Compagnie française des Indes orientales in the Far East. Socially, these treaties can be evidence for conflicts among European missionary in Asia, especially between the Mission étrangère de Paris (MEP) and Jesuits, Siamese views towards Christianity, and Chevalier de Chaumont's views on the Christian evangelization by MEP. And finally, these documents can be studied in terms of diplomatic history.

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

Department of History

Graduate School, Silpakorn University

Academic Year 2010

Student's signature .....

Thesis Advisors' signature 1. .... 2. ....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สามารถสำเร็จลุล่วงด้วยดี ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงในความกรุณาของรองศาสตราจารย์ ดร. ชีรวิทย์ ฌ ป้อมเพชร และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วรพร ภู่งศ์พันธ์ ที่ปรึกษาในการทำวิทยานิพนธ์ สำหรับคำแนะนำ ความรู้ เอกสารต่างๆ วิธีคิดทางประวัติศาสตร์ การชี้ข้อบกพร่องพร้อมทั้งคำแนะนำในการแก้ไข และการสละเวลาอันมีค่าตลอดเวลาของการทำวิทยานิพนธ์ รวมทั้งกำลังใจในยามที่ข้าพเจ้าท้อแท้เสมอมา

ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร. ปิยนาด บุนนาค และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปรีดี พิศภูมิวิถิ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ช่วยชี้ข้อบกพร่องพร้อมทั้งคำแนะนำในการแก้ไข รวมทั้งองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิทยานิพนธ์ซึ่งมีประโยชน์ต่อการปรับปรุงวิทยานิพนธ์เป็นอย่างยิ่ง ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. ชูลิพร วิรุณหะ ประธานสอบวิทยานิพนธ์ที่กรุณาสละเวลาตรวจวิทยานิพนธ์ รวมทั้งคำแนะนำ เอกสาร และองค์ความรู้ต่างๆ ในการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร. วินัย พงศ์ศรีเพียร ที่เอื้อเพื่อเอกสารชิ้นต้นต่างๆ และความรู้ ตลอดจนสั่งสอนวิธีคิดทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบ จนสามารถเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จ ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์อนันต์ชัย เลาหะพันธุ์ อาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไป และศาสตราจารย์ศัญชัย สุวังบุตร สำหรับความรู้ด้านประวัติศาสตร์ยุโรป กำลังใจและความใส่ใจที่ท่านทั้งสองมิให้แก่ข้าพเจ้าเสมอมา ตลอดจนคณาจารย์ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัย เจ้าหน้าที่หอสมุดอักษรสังฆมณฑล กรุงเทพมหานครและคุณจรรยา ม่วงวัดท่า เจ้าหน้าที่ภาควิชาประวัติศาสตร์ ที่ให้ความช่วยเหลือ และคอยอำนวยความสะดวกต่างๆ นอกจากนี้ ข้าพเจ้าขอขอบคุณอาจารย์มิตต ทรัพย์ผุดสำหรับต้นฉบับสนธิสัญญาระหว่างสยามกับฝรั่งเศส และอาจารย์วาทัญญู พิภทองที่ช่วยอ่านเอกสารภาษาพม่าให้ รวมทั้งเพื่อนๆ และรุ่นพี่ ทั้งคุณปราจิน เกรือจันทร์ คุณเพชรรุ่ง เทียนปวีโรจน์ คุณยุวี โชคสวน ทรัพย์ คุณวัลลี นวลหอม คุณณัฐพล อยู่รุ่งเรืองศักดิ์ คุณวสิน ทับวงษ์และท่านอื่นๆ ที่ไม่สามารถเอ่ยนามได้หมดที่คอยเป็นกำลังใจให้เสมอมา

ข้าพเจ้าขอกราบพระคุณทุกคนในครอบครัวของข้าพเจ้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณแม่จินตนา วีรเกียรติสุนทร ผู้ปลูกฝังนิสัยรักการอ่านและใฝ่รู้ให้แก่ข้าพเจ้ามาแต่เยาว์วัย ผู้ที่ส่งเสริมลูกในทุกๆ ทางเลือกที่ลูกเลือกเดินเสมอ และผู้เป็นแม่ที่เข้าใจลูกยิ่งกว่าผู้ใดในโลกนี้ สุดท้ายนี้ข้าพเจ้าขอรับผิดชอบข้อผิดพลาดใดๆ ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แต่เพียงผู้เดียว